

בס"ד, ט' באדר תשפ"ו
26 בפברואר 2026
תיק 85142

פסק דין

בעניין שבין	לבין
התובעת	הנתבעים
עמותת בית ספר	הורי תלמיד בבית הספר

א. רקע

עמותה (להלן: **העמותה או התובעת**) הפעילה בית ספר באחת מערי ישראל, ומר ק' הוא יושב ראש העמותה (להלן: **היו"ר**), ומנדבניה העיקריים. ביום ז' באלול תשפ"ד (07.09.24) בשעת תפילת ערבית בבית הכנסת הקהילתי, נכדו של היו"ר (שאינו רשום בבית הספר) שיחק והתעסק עם ל', תלמיד בית הספר, ובנם של הנתבעים (להלן: **הנתבעים**). בשלב מסוים, השניים נקלעו לתגרה אשר הסתיימה בכך שלי הפיל את נכד היו"ר ארצה, ובשל כך נשברה ידו של הנכד.

באותו מוצאי שבת, הודיעה אשת היו"ר לנתבעים כי בנם יושעה לשלושה ימים בשל מעשה אלימות. עם תום ההשעיה, החליטו הנתבעים להוציא את בנם מבית הספר ולהפסיק את הוראת הקבע לתשלום שכר הלימוד. עניינה של תביעה זו הוא בגין יתרת שכר הלימוד לשנה, אותה תובעת העמותה מהנתבעים.

ב. טענות התובעת

החוזה שנחתם עם כל הורה בעת רישום ילדו לבית הספר קובע כי ההורים מתחייבים לשלם את שכר הלימוד לכל השנה, ללא קשר לשאלה האם ילדם ימשיך ללמוד בבית הספר עד תום השנה אם לאו. ביטול הוראת הקבע על ידי הנתבעים מהווה אפוא הפרת חוזה. ההשעיה הזמנית של בן הנתבעים אינה גורעת מתוקפו של החוזה, והחלטת הנתבעים להוציא את ילדם מבית הספר היא החלטה עצמאית ובלתי תלויה, שאינה פוטרת אותם מתשלום יתרת שכר הלימוד.

התובעת תובעת את יתרת שכר הלימוד בסך 1,150 ₪ לחודש עבור 10 חודשים שנותרו, ובסך הכל 11,500 ₪.

ג. טענות הנתבעים

לנתבעים שלוש טענות עיקריות כנגד תביעת התובעת: א) **העדר חוזה חתום** - הנתבעים טוענים כי מעולם לא חתמו על החוזה הנזכר, ואף התובעת לא הציגה כל עותק חתום ממנו. בהעדר חוזה

עמוד 1 מתוך 7

מחייב, יש לפסוק לפי מנהג המדינה, ולפיו הורים המוציאים את ילדם אינם חייבים לשלם עבור חודשים שבנם לא למד בבית הספר. לכל היותר ישלמו חודש נוסף אחד - וחודש זה כבר שולם על ידם.

ב) **מחילת נציג התובעת** - מנהל בית הספר שהינו נציגה של התובעת בתלמוד התורה, הודיע לנתבעים כי הוא מסכים שאינם חייבים לשלם את יתרת השנה, ויפעל לעצירת הוראת הקבע. לפיכך, אף אם היה קיים חוזה בין הצדדים, התובעת כבר מחלה על יתרת החוב. כשם שהמנהל הוסמך לקבל את הסכמת ההורים לתשלום, כך מוסמך הוא גם להעניק מחילה כאשר יש לכך סיבה מוצדקת.

ג) **הפרת החוזה מצד התובעת** - התובעת, באמצעות הנהגתה החינוכית והציבורית, הפכה את המשך הלימודים לבלתי אפשרי עבור בן הנתבעים, ובכך הפרה את חוזה ההתקשרות. ההשעיה המיידית של הבן ללא מתן הזדמנות לשמוע את גרסתו, ביחד עם הדברים שהשמיע מנהל בית הספר בפני הכיתה כולה שבו תוארו מעשי הבן בלשון חריפה – יצרו יחד אווירה בית-ספרית שאין בה אפשרות ממשית לחזרה.

בנוסף, בשיחת טלפון שנערכה בין היו"ר לנתבעים, אמר היו"ר כי אם יהיו אירועים עתידיים הכרוכים בבן הנתבעים, הוא ישקול לפנות לאנשי מקצוע. באותה שיחה אף הזכיר היו"ר אירוע ישן שבו בן הנתבעים לכאורה הביא סכין לטיול בית-ספרי, כראיה להתנהגות בלתי יציבה. אם הדבר אמת – מדאיג שלא הובא לידיעת ההורים קודם לכן; ואם שקר – הרי שמדובר בניסיון להכפיש את שם הבן ולהצדיק בדרך מרמה את פעולות בית הספר. לפיכך, משהפכה התובעת את המשך הלמידה לבלתי אפשרית, אינה זכאית לתשלום יתרת שכר הלימוד.

ד. תביעה שכנגד

הנתבעים הגישו תביעה שכנגד ובה הם דרשו:

1) **החזר שכר לימוד** - הנתבעים שילמו שכר לימוד בסך 1,150 ₪ עבור כל אחד מחודשי ספטמבר ואוקטובר, אף שהבן חדל ללמוד בבית הספר מיום 12.09.24. לפיכך הם מבקשים החזר של שכר הלימוד לחודש אוקטובר (1,150 ₪) ו-18/30 - משכר ספטמבר (690 ₪) - , ובסך הכל 1,840 ₪.

2) **פיצוי על עגמת נפש והוצאת שם רע** - הבן סבל עגמת נפש עקב השעיה ללא הזדמנות להשמיע את גרסתו, ויתרה מכך – נגרמה לו הוצאת שם רע מחמת דבריו הפומביים של מנהל בית הספר. הנתבעים תובעים פיצוי בסך 5,000 ₪ בגין עבירות אלו.

3) **החזר הוצאות משפטיות** - הנתבעים תובעים כי התובעת תשא בהוצאות המשפטיות של הדיון. סכום זה כולל 650 ₪ ששולמו לסיוע בהגשת הטענות ו-500 ₪ בגין שכר הזמן שהוצא מעבודתם. הסך הכולל עומד על 1,150 ₪ וכן שיש לפטור אותם מהשתתפות באגרת בית הדין.

עמוד 2 מתוך 7

סה"כ הנתבעים תובעים 1,840 ₪ + 5,000 ₪ + 1,150 ₪ = 7,990 ₪.

ה. נקודות לדיון:

1. האם הנתבעים חייבו את עצמם לשלם לבית הספר אף אם בנם לא יפסיק ללמוד בו?
2. האם ויתרה התובעת על זכות התשלום מהנתבעים, כפי שאפשר להבין משיחת הטלפון בין המנהל לנתבע?
3. האם הפרה התובעת, בהתנהלותה, את חוזה ההתקשרות עם הנתבעים, ובכך הצדיקה את הוצאת הבן מבית הספר ואף פטרה אותם מן התשלום?
4. האם זכאים הנתבעים להחזר עבור חלק מן החודשים שבהם שילמו שכר לימוד אך בנם לא למד בבית הספר?
5. האם הוציא המנהל, באמצעות דבריו לכיתה, שם רע על בן הנתבעים באופן המחייב פיצוי?

ו. הקדמה לדיון ההלכתי

ראשית, ברצון בית הדין להבהיר כי שני הצדדים נקלעו למצב קשה ולא נעים, בלשון המעטה, מסיבות שונות. בית הדין, התרשם כי שני הצדדים עשו שגיאות, וקורא לצדדים לראות את טעויות הצד השני מתוך עקרון לדון את חברו לכף זכות ואל תדון את חברך עד שתגיע למקומו. בית הדין בחר שלא לדון בטעויות שעשה מי מן הצדדים – אף שאלו הועלו בכתבי הטענות ובדין בעל-פה, ובית הדין שקל אותם בכובד ראש – אלא במידה שהיה בהם כדי להכריע בחובת התשלום הממונית או בפטור ממנה.

בנוסף לשמיעת יו"ר העמותה ושני הנתבעים, שמע בית הדין גם את עדותו של מנהל תלמוד התורה. מעמדו הוא עד אחד, ועדותו תשמש נדבך חשוב – אם כי לא בלעדי – בפסיקה. במקומות שבהם סתרו הנתבעים את דבריו, מצב זה מגיע לדרגת הכחשת עד אחד, שכרגיל תחייב את הנתבעים בשבועת התורה כדי לסתור את העד. ובמקומות שבהם הנתבעים לא ידעו פרט מסוים אך העד העיד שהם אכן חייבים – הדבר מגיע לדרגת 'מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע', ועל כן יהיו הנתבעים חייבים לשלם (ראו שולחן ערוך, חושן משפט סימן עה, סעיף יב). ואם לא ידעו הנתבעים את הפרטים הנ"ל ולא יכלו לדעתם, קיימת מחלוקת הלכתית אם יהיו חייבים בתשלום מן הדין (ראו משפט ערוך [הרב זלמן נחמיה גולדברג] עה: יב: טז-יט).

עוד יצוין כי שני הצדדים נשאלו אם ברצונם להמשיך את ההליך בישיבה שלישית שבמהלכה ניתן יהיה להביא עדויות נוספות – לרבות בשאלות הנוגעות לחומרת התגרה שבין הילדים ולנהלי בית הספר בענייני כספים ומשמעת. בית הדין מברך על החלטת הצדדים שלא ללכת בדרך זו, ובפרט לנוכח גובה התביעות, הנמוכים יחסית.

עמוד 3 מתוך 7

ז. האם הנתבעים התחייבו לשלם שכר לימוד למשך השנה כולה?

בית הדין רואה בחוזה שנשלח להורים לפני פתיחת שנת הלימודים, ובו נקבע כי עזיבה מרצון במהלך השנה אינה פוטרת מתשלום שכר הלימוד שנותר, כמסמך מחייב – וזאת אף בהעדר חתימה מאושרת מטעם הנתבעים. הנימוקים לכך הם שלושה:

ראשית, המנהל העיד כי הנתבעים ידעו בוודאות על קיום החוזה, ושחווה זה הוצג להורים לחתימה בשנים קודמות. תמיכה לכך מצויה בחומר שהגישה התובעת, ובו כלולה התכתבות וואטסאפ מיום כ"ז שבט תשפ"ד, 27.02.24, שנערכה בין נציג בית הספר לנתבעת. בהתכתבות זו נשאלה הנתבעת אם (1) בנה ימשיך בבית הספר וטרם הספיקה לחתום על החוזה; (2) אם היא מסופקת בדבר; או (3) אם בנה לא ימשיך. הנתבעת השיבה בבחירת סעיף (1), קרי, שהבן שלה ימשיך ללמוד. תשובה זו מהווה ראיה, הן לידיעה על קיום החוזה והן להסכמה על תוכנו. ניתן לפרשה כהסכמה מתוך ידיעה לחוזה ולתנאיו, או לחלופין כהסכמה למה שיהיה כתוב בחוזה מבלי לראותו.

בעניין זה, כתב ערוך השולחן (חוי"מ, מה, ה) שאף החתמה על מסמך ריק ומסירתו לצד השני למלא אחר כך מחייבת את החותם בדברים שייכתבו, שכן סמך על הצד האחר שיכתוב נכונה. כך, בית הדין רואה בתשובת הנתבעת לווטסאפ משום הסכמה המחייבת לחוזה שניסח בית הספר, בין אם קראוהו ובין אם לאו, מכיוון שהסכימו לו.

שנית, כאשר מלמד מפוטר באמצע התקופה, הוא זכאי לשכרו המלא עד סוף השנה (ראו רמ"א, חושן משפט, סימן שלה סעיף א). ניתן לומר, שלבית הספר במקרה דנן מעמד של 'מלמד', ולפיכך הוא זכאי לשכר הלימוד המלא.

שלישית, גם אם היה מנהג מדינה הקובע את תקופת התשלום לבית ספר (עד הפסח או לפני כן) – דבר שבית הדין אינו מקבל בהכרח – הרי שבית הספר הודיע להורים (והנתבעים אינם מכחישים שידעו זאת) שלא יפתח כיתה אלא אם כן יתחייבו עשר משפחות להשתתף בה לכל השנה. בכך ההודעה הזאת מוציאה את המקרה הזה מכלל המנהג, אם מנהג כזה אכן קיים, על פי הכלל ההלכתי "כל תנאי שבממון קיים". לכן תקופת התשלום לבית הספר קבועה עד לסוף השנה.

ח. האם דברי המנהל נחשבים למחילה על יתרת התשלום?

בית הדין דוחה את טענת הנתבעים כי המנהל מחל על יתרת התשלומים, שכן, להבנת בית הדין, הוא לא היה מוסמך לקבל החלטות כספיות כלשהן, כפי שעלה מעדותו. תפקיד זה לא היה שלו מעולם, וכך עולה גם מהבנת בית הדין את מבנה בית הספר ואופן פעולתו. אמנם הבטיח המנהל לנתבע בשיחת הטלפון כי ידאג להפסקת הוראת הקבע – אך אין לפרש זאת כמחילה רשמית על הכספים שהוראת הקבע הייתה אמורה לכסות. כפי שהעיד המנהל, הוא נטל על עצמו לשוחח עם יו"ר העמותה, האחראי על כספי העמותה, בהמלצה לאשר את הפסקת התשלום, ויתכן שבשעת השיחה הוא האמין שהנ"ל יסכים.

עמוד 4 מתוך 7

אף שהמנהל היה מוסמך לגבות שכר לימוד מן ההורים, אין בכך כדי להקנות לו סמכות לקבל החלטות כספיות פנימיות של בית הספר. כלומר, יש לחלק בין גביית כספים לבין הוראות עקרוניות יותר כמו- כמה כל אחד ישלם ואת מי ניתן לפטור מתשלום. בית הדין מציין כי תפקידו היה יועץ חינוכי – תפקיד שאינו פיננסי. תפקידו בגביית שכר הלימוד נבע ככל הנראה מיחסיו עם ההורים ומיכולת התקשורת שלו עמם. תפקיד זה אינו מעיד על סמכויות אחרות של המנהל בענייני הכספים של בית הספר, אלא על אחריותו לייצג את בית הספר בשאלה אם ניתן להמשיך את הכיתה באותה שנה.

הואיל והנתבעים לא טענו שידעו בוודאות שלמנהל נתונה סמכות כספית, אלא הסיקו זאת מניחושים בלבד – הרי שטענתם יורדת לדרגת שמא. הש"ך (חושן משפט סימן נט ס"ק א) פוסק בשם המהרשד"ם שנתבע אינו יכול לפגוע בשטר בטענת שמא. לפיכך, בנוסף לעדות המנהל, הטענה של הנתבעים כי המנהל מוסמך היה למחול על חיוב שכר הלימוד – אינה יכולה לפטור אותם מתשלום שכר הלימוד עד סוף השנה.

ט. האם בית הספר היפר את החוזה?

בית הדין דוחה את טענת הנתבעים כי בית הספר הפר באופן יסודי את התחייבויותיו החינוכיות ובכך גרם להוצאת הבן ממנו. לפי עדות המנהל, נוהל בית הספר הוא להשעות תלמיד לשלושה ימים בכל מקרה של אלימות – ללא תלות בנסיבות. בדבריו תיאר כי בית הספר יישם נוהל זה גם בעבר וכי מוסדות חינוך אחרים נוהגים כך, בלשונו: 'נגעת – יצאת'.

הפן הבין-אישי שבין יו"ר העמותה לנתבעים אינו מכריע בהחלטת בית הדין. גם אם נבקר את התנהלותם של יו"ר העמותה ואשתו, הרי שמדובר בסבא וסבתא שנקטו מעורבות יתרה בנושא בית-ספרי. נאומו של המנהל לפני הכיתה, לפי תיאורו, לא היה כזה שהוציא שם רע על בן הנתבעים. תיאור המעשה כ'אלימות' הינו מסקנה לגיטימית – ואפשר לומר צפויה – לנוכח שבר העצם שנגרם. אין בידינו ראיה ברורה מן הנתבעים, שלא היו נוכחים, המצביעה על כך שהנאום הציג את בנם באופן קשה ביותר. מה גם שחלק מהבנים שנכחו בשיחה הכירו ממקור ראשון את שאירע, ואחרים שמעו על האירוע לפני שהמנהל דיבר איתם. השאלה היא אם כן רק כיצד פירש את הדברים מבחינה מוסרית. בהתחשב בכך שחובתו של מחנך למנוע נחרצות כל מעשה אלימות, גם אם הלה "התחיל", הרי שיש להתייחס לכך בפני כלל התלמידים ולכן דרושות עדויות מוצקות בהרבה כדי להכריע שמדובר בהוצאת שם רע.

מן הבחינה העקרונית, החלטת בית הספר להשעות את בן הנתבעים נכנסת בגדר מהלכים סבירים ומקובלים, כפי שהעיד המנהל וכפי שהדיינים יודעים מהיכרותם עם נהלי בתי ספר. בנוסף, לא הייתה כל אינדיקציה שבימים שלאחר מכן הפכה סביבת בית הספר לעוינת כלפי הבן. אילו שב הבן לבית הספר וחווה יחס עוין ופסול, היה בכך כדי לעורר שאלה אם ניתן להמשיך. אך הנתבעים לא ניסו לבדוק כיצד יתפתחו הדברים.

אף שיו"ר העמותה רמז על תקופת ניסיון – וזאת לא היה עליו לומר, כמי שאינו אמור להחליט החלטות חינוכיות, אין בכך בכדי לקבוע על הפרת החוזה מטעם בית הספר.

עמוד 5 מתוך 7

חשוב להדגיש: בית הדין אינו קובע שיו"ר העמותה ו/או המנהל פעלו בצורה נכונה וללא טעויות. הנקודה המכרעת היא שבית הספר, כמוסד, פעל בגדר ההתנהגות הסבירה הכוללת. גם הנתבעים הודו שלא העלו בפני הנהלת בית הספר – לא בפני המנהל ולא בפני יו"ר העמותה – את תרעומתם המפורשת ואת גרסתם לאירועים. אין לדעת כיצד היו הדברים מתפתחים אילו היתה פנייה מנגד, ולפיכך קשה גם להעביר את האחריות הכבדה בגין הפרת חוזה לפתח התובעת.

לאור האמור, בית הדין קובע כי הנתבעים לא עמדו ברף ההוכחה הנדרש לביסוס אשמה מן הדרגה הנדרשת מצד התובעת ולא-יכולתם להמשיך ולשלוח את בנם לבית הספר. לפיכך, הנתבעים חייבים לשלם את הסכום הנתבע.

ואולם, הואיל ומסקנות מרכזיות בנושאים שונים התבססו על הבנת בית הדין את המצב ולא על ראיות מלאות – שכן לא נוצלה כל האפשרות להבאת ראיות ועדים, יש להתחשב בכך שייתכן שהיתה מתקבלת תמונה שונה שהייתה מחזקת את טענות הנתבעים. לכן מפחית בית הדין, מכוחו לדון על פי פשרה הקרובה לדין, כרשום בהסכם הבוררות עליו חתמו הצדדים בבואם לפני בית הדין, את סכום החיוב מ-11,500 ₪ ל-11,000 ₪.

י. התביעה שכנגד

בית הדין דוחה את כל התביעות שכנגד של הנתבעים. הואיל ונמצא כי הנתבעים חייבים לשלם שכר לימוד לכל השנה גם אם בנם לא למד, ממילא אין מקום להחזר שכר הלימוד ששילמו. בנוסף, לא הוכחה הוצאת שם רע, ולפיכך אין מקום לפצות בגין מעשי התובעת. ומאחר שתביעות התובעת התקבלו כמעט במלואן, אין חובה על התובעת לשאת בהוצאות המשפטיות של הנתבעים.

יא. אגרת בית הדין

על פי המדיניות ההלכתית של רשת בתי הדין 'ארץ חמדה-גזית' ('חיוב בהוצאות משפט', תשע"ג), ברירת המחדל היא, שהצדדים מתחלקים ביניהם בתשלום אגרת בית הדין, למעט מקרים חריגים. במקרה זה, היה מקום לבירור הממוני שנעשה בבית הדין והצדדים התנהלו בצורה ראויה. לכן הצדדים יתחלקו בשווה בתשלום אגרת בית הדין. התובעת שילמה אגרה על סך 1,000 ₪, ולכן הנתבעים ישלמו לתובעת 500 ₪, ובכך התובעים יתחלקו בשווה בכלל האגרות בתיק.

יב. אחרית דבר

למעלה מן הצורך, ברצוננו להבהיר כי ללא ספק מדובר בסוגיה כאובה, הנוגעת הרבה מעבר לדיני הממונות שנידונו בפסק דין זה. כך הדברים הם בדרך כלל, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר בנפשם של ילדים, שהיא עדינה ורגישה, ואין ספק שהרבה מעבר לנאמר בבית הדין, עבר ועודנו עובר על כל אחד מן הצדדים.

חשוב לציין, כי בית דין זה, כשמו כן הוא- "בית דין לממונות", והוא פוסק את הדין הממוני המגיע לפניו, ואין מתפקידו בדרך כלל להכריע בהכרעות מוסריות וערכיות, ובוודאי שלא לתת להם להשפיע על החיוב הממוני, כי אם במקום בו נתנו חז"ל מקום לכך.

יג. החלטות

1. הנתבעים ישלמו לתובעת סך של 11,000 ₪ בגין יתרת שכר הלימוד.
2. על הנתבעים לשלם 500 לתובעת על חלקם באגרת בית הדין.
3. התשלום יבוצע עד למועד 30 יום מהיום הנקוב בפסק דין זה.
4. הצדדים רשאים לערער על פסק הדין עד ל 30 יום מהיום הנקוב בפסק דין זה.

והאמת והשלום אהבו

פסק הדין ניתן ביום ט' באדר תשפ"ו, 26 בפברואר 2026

בזאת באנו על החתום

_____

הרב יעקב שמידמן

_____

הרב דניאל מן, אב"ד

_____

הרב אריה יפרח